

שערים

הנקרא ביותר בבתר

בס"ד | יום ב', י"א תשרי תשע"ח | 1/10/2017 | גליון 252 | 02-5804400 | s5804400@gmail.com

מראה כהן

"הדרך להתמודד עם סכנת הנשירה היא רק במילים טובות, ובהרעפת קרבה ואהבה" <<< מיוחד ובלעדי: שיחת חג מקיפה ומרוממת במעונו של הגאון הגדול רבי אשר לעמיל הכהן, גאון התורה ועמוד ההוראה שאלפים מתושבי ביתר אינם זזים ללא עצתו <<< מסמך מאלף

להוטיבי עם קבלנים

תשעה קבלני בנייה מובילים בביתר ברב-שיח סוער על כל מה שבוער בענף הרחבות הבנייה בעיר: מפגש מיוחד

שירות לציבור: לוח זמני הנסיעות לערבי החגים וימי חול המועד

פנת יקרת

בלב רחוב אוהב ישראל שוכן מבצר מגורים מרתק מימי בית שני: סיור

כלילת יפי

החברה שבנתה את 'החורבה' ונתב"ג ועכשיו בונה את גבעה ג': פרופיל

מעשה אבות | יצחק פריימן, בנו של מייסד העיר שממשיך בדרך אביו: ראיון

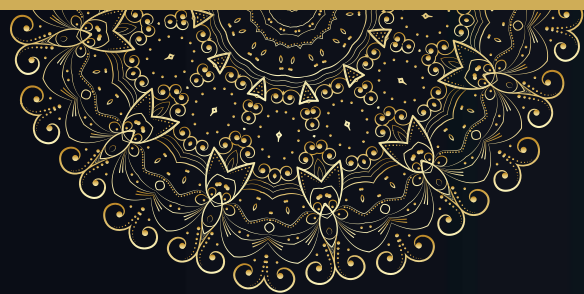
תל תלפיות | הגאון הגדול רבי אשר
ומגדולי מזרי ההוראה בביתר עילית, ב

הה

לעמיל כהן, רבה של שכונת האתרוג
שיחת חג מאלפת ומרוממת ל'שערים'

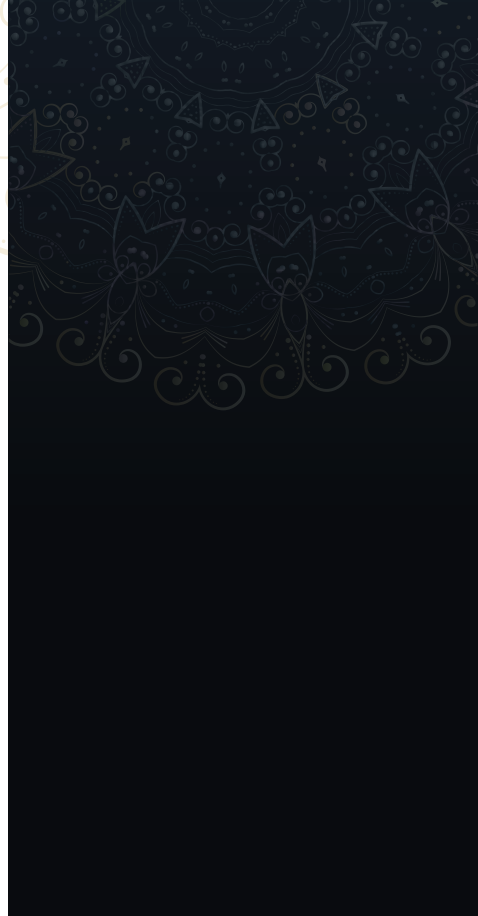
על סכסוכי שכנים: "אנשים
חושבים שמותר להם להשתמש
בשטח שאינו שלהם ללא רשות
השכנים. הייתכן שאדם יגנוב
ממישהו חפץ ולאחר שהגנב
יזדעק - יטען הגנב שזוהי צרות
עין של הנגנב?" <<< **על בעיית
הנושרים בגבעה א':** "בכל
שבת בלילה אני יוצא מהבית
ורואה שברי זכוכית של בקבוקים
על הרצפה. אלו לא בקבוקים
שבורים אלא לבבות
שבורים. האפשרות היחידה
להתמודד עם זה הוא רק במילים
טובות, קירבה ואהבה" <<< **על
סערת הגיוס:** "אין שום
היתר להתגייס לצבא גם
במחיר של ויתור על נסיעה
ללימוד תורה בחו"ל <<< **מיוחד
ובלעדי:** 'שערים' זכה להתקבל
לשיחת חג נדירה במעונו של
מורנו הגאון הגדול רבי אשר
לעמיל הכהן, עמוד ההוראה
שאלפי תושבי העיר מכלל העדות
והחוגים אינם זדים ללא
עצתו <<< הרב מביע את דעתו
הנחרצת בנושאים שעל הפרק
וחוזר לשנות ההוד במחיצת
גדולי ירושלים של מעלה <<<
מסמך נדיר

עמוד הוראה

יצחק סלומון

צילום: יוסי שוואב

ובמהלך המלחמות הקשות שליוו את ראשיתה, משתף אותנו בגעגועיו אל דור שהיה ולא ישוב, אל צדיקי הוד שהשפיעו בנוכחותם כל כלל הציבור לאורך זמן. אל הדור של נקי הדעת שבירושלים.

כדי שנוכל להבין את עוצמת הסיפור שהבאנו בתחילת הכתבה, אנו חוזרים לשנת תש"ז - השנה האחרונה לחייו של הסבא, הגאון הגדול רבי דוד בהר"ן זצוק"ל.

איש צדיק היה בירושלים. רבי דוד בהר"ן שמו, בנו של הצדיק הנודע רבי נחום משאדיק, קדוש ונשגב, וממנהיגי עדת אשכנז בין החומות של עיר הקודש.

מסכת חייו של רבי דוד צרופה הייתה כמקשה אחת לתורה ועבודת ד'. עד היום, מזכירים בני הישוב הישן בירושלים בערגה ובחום את דמותו העילאית של ה"אחד מל"ו צדיקים", רבי דוד בהר"ן זצ"ל.

קשה לתאר את השפעתו העצומה של רבי דוד בהר"ן על בני ירושלים של מעלה, אולם דמותו העילאית ומאור פניו הנאצל נראו ברחובותיה של ירושלים אך לשברירי של רגע ביום: היה זה בחצות ליל, אז היה נעור רבי דוד משנת הלילה, פוסע בלאט אל ישיבת אהל משה שהוקמה ע"י תלמידי המהרי"ל דיסקין, ובראשם רבי דוד עצמו, ושם היה נשאר ספון עד לשעת תפילת ערבית שלמחרת, כשהוא הוגה ושוקד על תורתו, במתיקות נפלאה ובהתמדה עצומה.

צילילי ערב נוטים, השנים חולפות, רבי דוד הצדיק אינו מסוגל לצעוד עוד ברגליו, וצאצאיו ותלמידיו לא מוותרים על תפילה של שבת במחיצת קודשו, וחיש קל מתארגן לו מניין שבת בסלון בית משכנו של רבי דוד. בהם משתתפים בני המשפחה וביניהם חתנו הגאון, רבי 'אברום הערש' הכהן ובנו הקטן בן הארבע, אשר לעמיל. והנה, שעת ברכת כוהנים הגיעה, ורבי דוד מבחין בנכד הקטן, העומד בפניה, סמוך למיטתו של הסבא. ואז, לפליאת הכל, הסבא הגדול מחיש את הנכד לבוא אליו, וקושר את אצבעותיו שניים שניים כדרכם של כוהנים הפוסקים את אצבעותיהם בעת שהם נושאים את כפיים. הסבא הניח על ראשו הקט של נכדו את מפת החלות, ולימדו אט אט לומר יחד את ברכת כהנים.

מספר שבועות לאחר מכן, הסתלק הסבא הצדיק

במעונו של פוסק הדור זצ"ל הוכיחה את עצמה כעבור שנים, בעת שעלה הרב לכהן פאר ברבנות בעירנו ביתר עילית. באותם ימים פגש אחד מתושביה של ביתר את מרן הגרש"ז, וסיפר לו על הרב החדש שהגיע לגור בעיר. כשמוע רבי שלמה זלמן שמדובר בהגאון רבי אשר לעמיל הביע קורת רוח מרובה ואמר: "על כאלו רבנים אפשר לסמוך במאה אחוזים. הכרתי את אביו (הגאון הגדול רבי אברהם הערש הכהן זצ"ל - י"ס) ואני מכיר אותו, הוא לא זו פסיעה בלי אביו הגאון". זוהי הייתה הסכמה נדירה בעל פה מגדול הדור על רבנותו של מורינו הרב שליט"א.

זכות עלתה בידינו לשבת במחיצתו של מורינו הרב שליט"א, אשר גאונות ולמדנות עמוקה, מלווה בפקחות יתירה ויחס אנושי מבין ומכיל מאפיינים את דמותו הקורנת אור והוד מלא קדושה. במקום שאתה מוצא גדולתו שם אתה מוצא ענוותנותו: עינוי הרחומות מביטות בנו בפליאה כאשר אנו מבקשים לקיים את שיחת החג דווקא עם הרב.

"וכי חסרים רבנים בעיר - שאתם באים אלי?", שואל אותנו הרב בענוות חן, אינו מבין מה ראינו לעלות למעונו. לאחר תחנונים והפצרות רבות מסכים הרב לשוחח עימנו, רק בגין התועלת שיכולים תושבי העיר להפיק מהיריעה החגיגית שאנו מפרסמים בזאת.

מחזה בבית הסבא

את השיחה המרוממת אנו פותחים בבקשה ממורנו הרב שיספר לדור אחרון את קורותיה של ירושלים של מעלה בימים עברו, התקופה בה הילכו בצדי היישוב הישן אנשים מורמים מעם אשר לא ביקשו כבוד לעצמם ולא ניכסו לעצמם עטרות למרות שכל אחד מהם היה ראוי לאצטלה רבנית ולכבוד גדול. התקופה בה כל מעשה פעוט היה למעשה רב ולהלכה למעשה כאשר גדולי עולם חיו בחצר אחת עם אנשים פשוטים ויחד באהבת ישראל נדירה חיו וניזונו זה מזה: אלו מעומק לימוד ושקידת התורה ואלו מפשטותם וישרותם של עמך ישראל שבירושלים.

מורנו הרב, אשר זכה בילדותו להסתופף בצילם של אותם גדולים בשכונת שערי חסד ושאר שכונות היישוב הישן של ירושלים שלפני קום המדינה

גש הנה אינגאלע", נשמעה הקריאה החלושה מכיוון המיטה. הילד הקטן בן הארבע אינו קולט את גודל המעמד, אך מצליח לשמוע את המילים המדודות הנשמעות מפיו של זקנו הגדול, השוכב על המיטה בחלישות. "אתה שומע, צדיק'ל, את החזן מתחיל את חזרת הש"ץ?", שאל הסבא הגדול. הילד הנהן בראשו, אינו מבין את פשר הסיטואציה שאליה נקלע בשעת בוקר מוקדמת. "תיכף", ממשך הסבא בקול שקט. "תיכף יעלו הכהנים לברך את עם ישראל באהבה. אתה הרי כהן. חשוב ביותר שתעלה לברך את כלל ישראל. גש הנה, צדיק'ל, ואראה לך כיצד צריכים לפסק את האצבעות כראוי".

הסבא הצדיק מתאמץ לפתוח את המגרה הסמוכה למיטתו ומתוכה הוא מוציא סליל קטן של חוט עבה ואיכותי. הוא גוזר מתוך הסליל שני חוטים קצרים וקושר אותם בעדינות אל אצבעותיו של הילד, שניים מכאן ושניים מכאן. הסבא מביט ימין ושמאל ומהשולחן הסמוך ניבטת מפית החלות שנשארה מסעודת השבת האחרונה. בכוחות לא לו הוא מתאמץ לקחת את המפית, ומניח אותה על ידיו המפוסקות של הילד הרך ומאיץ בו לעלות עם אחיו הכהנים בני אהרן לברך את בני ישראל.

עשרות שנים לאחר מכן, גדל הילד והפך לאיש ולאחר התמדה מרובה ויגיעת התורה כדרך אבותיו הקדושים - הוא מכהן כיום ברמה כרב שכונת 'האתרוג' בעירנו ביתר עילית. זהו מורינו הגאון רבי אשר לעמיל הכהן שליט"א, המכהן גם כרבה של קהילת חב"ד בעיר, מגאוני ירושלים שעזב את מוכרתו בתחילת דרכה של ביתר על מנת להורות לתושבי העיר דבר ה' זו הלכה, ומני אז - דלתו פתוחה לכל שואל בכל שעות היממה והלילה באופן מפליא ומעורר התפעלות.

בין גדולי הדור הקודם שמורנו הרב שמר עמם על קשר קרוב היה מרן הגאון הגדול רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל. הקרבה אשר לה זכה הגרא"ל כהן

הלכה לפני הכל. הגאון הגדול רבי אשר לעמיל הכהן בשיחה ל"שערים" בחדר לימוד

הסבא הצדיק מתאמץ לפתוח את המגירה הסמוכה ומתוכה הוא מוציא סליל קטן של חוט עבה ואיכותי, הוא גוזר מתוך הסליל שני חוטים קצרים וקושר אותם בעדינות אל אצבעותיו של הילד, שניים מכאן ושניים מכאן. הסבא מביט ימין ושמאל ומהשולחן הסמוך ניבטת מפית החלות שנשארה מסעודת השבת האחרונה.

"יראת השמיים שלו", ממשיך הרב, "הייתה פשוט כאש להבה. את אותה להבה הוא הקדיש כאשר היה נזקק לעשות חסד או טובה ליהודי. אלו אנשים שאנו צריכים לשאוף להכיר וללכת בדרכיהם", אומר הרב בערגה.

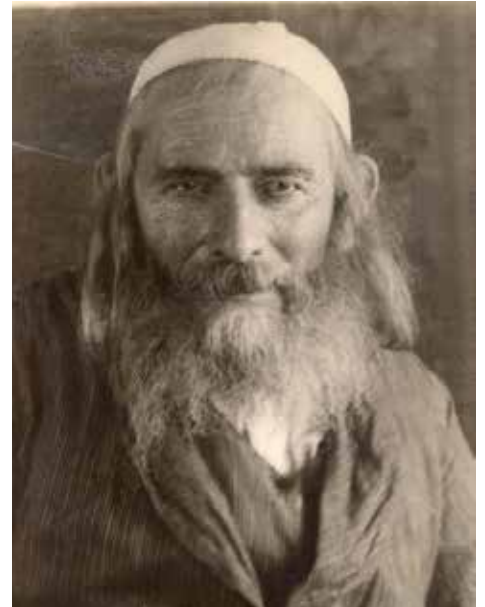
הרב ממשיך: "לרבי דוד היה חתן בשם ר' אברהם אלחנן ויספיש, שהיה אדם מורם מעם שיחד עם זאת התנהל בהצנע לכת, תמיד ברח מהכבוד. לפרנסתו פתח ר' אברהם אלחנן חנות מכולת שבה מכר מצרכים לתושבי הסביבה. פעם בכמה ימים היה זוכה לביקור של חמיו הגדול רבי דוד, שבא לבדוק את המשקולות והמאזניים שיהיה אבני צדק ואיפת צדק, הפחד שלו מחשש הונאה הייתה מוחשית כפחד מפני האש. כשהגיע לבקר, לרוב שקע בשיחת לימוד עם חתנו שהיה בר אוריין ותלמיד חכם עצום. אלו היו אנשים של פעם."

חיי המופלאים של רבי דוד בהר"ן זצוק"ל מהווים אבן דרך יסודית לרבים מבני הקהילות המשייכים את עצמם למסגרת הירושלמית. בעיקרו היה רבי דוד 'מתנגד' ולא נמנה עם עדת החסידים, אך שלשה חתנים חסידים היו לו: הגאון רבי אברהם הערש הכהן, אביו של מורנו הרב, שהיה חסיד חב"ד המקושר לכ"ק האדמו"רים הריי"צ מליובאוויטש וחתנו כ"ק האדמו"ר מליובאוויטש זצ"ל, הגאון רבי יצחק פלקסר שהיה חסיד גור המקושר לאדמו"רי גור כ"ק ה'בית ישראל' וה'לב שמחה' זצ"ל, והגאון רבי דוד אפל, שהיה חסיד ויוניץ' המקושר לכ"ק האדמו"ר ה'אמרי חיים' מוויז'ניץ זצ"ל. כאשר הביעו מקורבי רבי דוד את תמיחתם על הרוח החסידית שאפפה את חתניו - נענה ואמר: "חתנים כאלה?! הביאו לי עוד..."

כיצד באמת יצא שרבי דוד 'מתנגד' בחר שלושה חתנים חסידים? שאלנו

"רבי דוד לא היה מתנגד לחסידות", אומר לנו הגרא"ל הכהן בנחרצות. "להיפך, הוא היה לומד עם אבי את הספר 'דרך מצוותיך' של האדמו"ר ה'צמח צדק' מליובאוויטש ז"ע, ספר שכולו חסידות. בנוסף, הוא גם היה הולך למקווה בשבת, למרות שהמתנגדים באותם ימים יצאו חוצץ נגד ההליכה למקווה ביום השבת. רבי דוד התנגד לאנשים שביצעו דברים כנגד ההלכה. לדוגמה: אירע פעם ובשבת לאחר חצות הלילה, בעת הליכתו למקווה, הבחין ביהודי נוסף מה'מתנגדים' שבראותו את רבי דוד הגדול נכנס לטבול הבין הוא שמותר הדבר והוא נכנס אחריו. בעת שהייתם בבור המקווה השמע הטובל קולות הנאה מהמים החמים, ומיד צעק לו רבי דוד מהחדר הסמוך: "זו כבר רחיצה וזה אסור!" זו הייתה תמצית חיינו של רבי דוד: הוא עמד על קוצו של יו"ד בקיום ההלכה ללא שום ויתור."

מורנו הגרא"ל כהן מספר לנו, כי השינה של רבי דוד הייתה טרופה, ומידי כמה דקות היה מתעורר. עקב זהירותו הרבה בענייני קדושה, היה מכין שני דליי מים סמוך למיטתו ובכל פעם שהיה קם היה נוטל את ידי מיד, כדי להעביר את הרוח הרעה מעליו. ונוכחי רק שבאותם ימים המים לא היו בנמצא

'מתנגד' עם חתנים חסידים. רבי דוד בהר"ן, סבו של הגרא"ל

רבי דוד, כשבעיניו הצופיות מותיר הוא לברכה לדור הבא, את פאר צאצאיו, הנכד הקטן שעתידי להאיר את עולם התורה והחסידות לימים העתידיים לבוא, הלא הוא הגאון רבי אשר לעמיל הכהן, רבה של שכונת האתרוג.

אמנם לנו הסיפור משמש כאנקדוטה, אך מורינו הרב מספר על הלכה למעשה אשר נהוג במשפחתו בעניין ברכת הכהנים בגיל קטן: מתברר כי במשפחתו של הרב, הילדים עולים לדוכן מאז שהם יודעים לפסוק את אצבעותיהם ולברך בקול צלול את עמו ישראל באהבה. הרב מציין כי אמנם נכדיו המתגוררים בחו"ל אינם נושאים כפיים כי אם בחגים, כנהוג שם, אך שאר הנכדים והבנים נשאו את כפיהם מגיל קטן בכל שבת.

תימוכין למנהג זה קיבל מורינו הרב שליט"א מאת רבו כ"ק מרן האדמו"ר מליובאוויטש זצ"ל כאשר הוא מופיע בשמחת תורה לאחר ההקפות ולפני תפילת מוסף בבית המדרש לאחר שהלך להניח את בנו הקט בבית מארחיו מכיוון שהתעייף מריקודי ההקפות. לפתע סימן לו הרבי בתנועת שאלה: "היכן בנך?" וכשהשיב לרבו כי הלך הוא לנוח - סימן הרבי בידו בתנועת ביטול. לאחר מספר דקות מבין הרב את פשר העניין, וזכר באותה ברכת כהנים שעשה בגיל קטן אצל סבו הגדול.

'מתנגד' שהולך למקווה

הרב ממשיך לספר מזיכרונותיו במחיצת אנשי ההוד בירושלים של מעלה. "רבי דוד היה יהודי מורם מעם. הוא ישב ולמד כל לימוד כדבר דבור על אופניו. לא היה אצלו דבר כזה ללמוד מלמעלה, אלא הכל היה בעיון ובעמקות. אם היינו מחפשים להגדיר את רבי דוד במשהו מסוים - זה בלתי אפשרי. כי בתורה הוא שאף תמיד לשלימות, והתפילות נערכו אצלו בלבת אש תוך שהוא שופך דמעות כמים וכבן המתחטא לפני אביו.

בקלות והיו צריכים לשאוב אותם מהבור בעמל רב, כך שהם היו מצרך דיי יקר אבל למען יראת שמים לא חס רבי דוד ודאג תמיד ליטול את ידיו שוב ושוב בכדי להתקדש ולהיטהר.

עם זאת, תמיד הקפיד לא לנצל את הזולת, ובעת פטירת אשתו, הרבנית שרה ע"ה, ראו בני ביתו כי מפסיק הוא ללכת במכנסיים לבנים כמנהגו מימים ימימה אלא החל ללבוש מכנסיים שחורים. לשאלת בני משפחתו לפרש העניין הסביר כי רעייתו הייתה מבקשת ממנו שילבש בגדים לבנים כמנהג ירושלים ולכן כיבד את רצונה, אבל כעת, משנפטרה - הרי מכנסיים לבנים צריך לכבס יותר פעמים ובעבודה יותר קשה, והוא אינו רוצה לנצל את בני משפחתו שיכבסו בשבילו את הבגדים הלבנים, ואם לא יעשו זאת - ייכשלו חלילה ב'כיבוד אב', ולכן פסק מן המנהג הירושלמי הוותיק.

זהירותו המיוחדת בהלכה נראתה גם בעת אשר ביקר במכולת של חתנו וסידר את השק של הסוכר שלא יפלו גרגירים על הרצפה, באומרו: "הרי זה בל תשחית! זה הרי איסור דאורייתא וכמה צריך להיזהר בזה."

סיפורים רבים ונדירים נשמעים מפיו של מורינו הרב שליט"א בעת אשר הוא מספר על אודות סבו הגדול. תקצר היריעה מלהכיל את כל הסיפורים המאלפים, ועוד חזון למועד. אך אנו מבקשים להתחקות אחת מסלול הלימוד של מורינו הרב למן שנותיו ב'חיידי'ר' ב'עץ חיים' בואכה ישיבת מיר ועד לקבלת משרת הרבנות בעירנו המעטירה ביתר עילית.

ימי שקידה ב'מיר'

מסלול צמיחתו התורנית של הגרא"ל כהן החל כאשר למד כמרבית בני גילו בתלמוד תורה 'עץ חיים'

זלמן, שוטח את שאלותיו בהלכה ופותח בפלפול עמוק שהיה נמשך שעות ארוכות.

על טיבו של הקשר של אביו לגדולי הדור ניתן ללמוד מהסיפור הבא: באחד מן הימים עלה רבי אשר לעמיל לביתו של מרן הגרי"ש אלישיב והציג בפניו קושיא עיונית עמוקה בנושאים המסובכים שבשולחן ערוך יורה דעה. הגרי"ש אלישיב, שלא הכיר את האברך הצעיר שלפניו, פטר אותו בתשובה קצרה וחזר להתמדתו הידועה. לאחר שסיפר זאת רבי אשר לעמיל לאביו, פגש אביו את הגרי"ש ותמה מדוע לא השיב לו כראוי. ענה הרב אלישיב: "אילו הייתי יודע שמדובר בבנו של רבי אברהם הערש, לא הייתי חושש להתפלפל עמו בסוגיא סבוכה זו". ואכן, מאותו יום היה עולה רבי אשר לעמיל לביתו של הרב אלישיב באופן קבוע כדי לדון עמו בעומקה של הלכה.

יחידות' אצל הרבי

לאחר מספר שנות לימוד ככולל נבחן רבי אשר לעמיל על תלמודו אצל אביו הגדול ונסמך להוראה על ידו. באותו זמן נסע לארה"ב כדי לשהות בתקופת החגים בבית מדרשו של כ"ק האדמו"ר מליובאוויטש זי"ע שבברוקלין. כאשר הגיעו תורו להיכנס ל'יחידות' אצל הרבי סיפר רבי אשר לעמיל לרבי כי לומד הוא כבר מספר שנים ככולל והוא מבקש לדעת האם להישאר ככולל או לחפש תחומים תורניים נוספים. הרבי התחיל לדבר עמו על מהות הכוללים ולמה הם נוסדו, ובין הדברים אמר לו הרבי כי עיקר כוונתו של הכולל הוא להיות מקום תורה עבור האברכים שחפצים להתפלפל בדברי תורה ובעיוני הלכה. לאחר שכל אברך מילא את כרסו בש"ס ופוסקים - עליו לדאוג לנצל את ידיעותיו להרבצת תורה ולהוראה. הרבי הורה אפוא להגרא"ל כהן שיתעסק בשלושה דברים: הוראה, מסירת שיעורים ורבנות. השילוב המשולש הפליא את הגרא"ל, אך חזקה עליו מצוות רבו והוא יצא מאת פני הקודש נחוש לקיים את הוראת הרבי.

"זו הייתה יחידות נדירה וארוכה במיוחד" מספר הרב. "נכנסתי יחד עם הרבנית ובני הקטן ובמהלך היחידות התחיל בני לבכות. רמזתי לרבנית שתצא עם הילד בכדי שאוכל לשמוע את דברי הרבי. לאחר שיצאתי, תוך כדי שאני מעכל את דבריו של הרבי, רץ אלי המזכיר וסיפר לי כי באופן נדיר צלצל הרבי בפעמוץ וביקש שייכנס אליו, דבר שלא היה קורה בדרך כלל בשעות קבלת הקהל ליחידות. כשנכנס המזכיר לחדר הגיש לו הרבי את המוצץ שנפל לבני

המערכה הייתה בנויה דבר דבור על אופניו במתיקות מיוחדת שהייתה שמורה לרבי חיים.

"באותם ימים, השיעור של ר' חיים היה לשם דבר. מכל קצוות העיר באו להקשיב לשיעור. תלמידים היו יושבים על המדרגות ובמבואות, ורבי חיים היה מוסר את השיעור ברמה תוך כדי שילוב רעיונות מופלאים מבעלי המוסר.

"רבי חיים", מציין הגרא"ל, "היה בעל רגש גדול ובכל שיעור היה מחיה את הדברים למציאות ממש. בנוסף היה מרתק לראות את מידת הניתוק שלו מהעולם הזה. אני זוכר אירוע שהיה בישיבה שננתנו לו לדבר והוא נסחף בלהט הדברים ובלי לשים לב העביר צלחות אוכל בשולחן המזרח ממקום אחד למשנהו".

במהלך שנותיו בישיבת מיר למד גם אצל הגאון רבי נחום פרצוביץ זצוק"ל אשר היה ידוע בשיעוריו הבנויים לתלפיות ועיוניים בקנה מידה. במהלך השיעורים היה ר' נחום יורד לפרטי הסוגיא ומסביר לתלמידים כיצד ללמוד 'שטיקל גמרא', (קטע גמרא), בצורה נכונה.

מפגש גדולי הדור

לאחר נישואיו נכנס הגאון רבי אשר לעמיל ללמוד ככולל 'תרביצ'א' שבירושלים, מקום שבו למדו רבים מגדולי ירושלים. ככולל זה רכש את ידיעותיו המקיפות בארבעה חלקי שולחן ערוך ובמקביל, כנהוג בחסידות חב"ד, הגה והעמיק בתורת החסידות - בספרים העמוקים של כ"ק האדמו"ר בעל התניא, ה'צמח צדק' ושאר מאורי החסידות.

בהיותו אברך צעיר הסתופף מוריגו הגאון רבי אשר לעמיל בצילם של גדולי הדור באותה תקופה. הקשר המיוחד שלו לרבים מגדולי הדור הוא נוצר בעקבות השיעור הנדיר והמשותף שהיה לגדולי הדור יחד עם אביו הגדול רבי אברהם הערש כהן. השיעור התקיים בביתו של הגאון רבי יצחק אייזיק הלוי הרצוג בשכונת רחביה שבירושלים. בשיעור השתתפו מרנן הגאונים הגדולים רבי שלמה זלמן אויערבאך, רבי יוסף שלום אלישיב, רבי אלימלך פאדווא, וכאמור - רבי אברהם הערש כהן, אביו של רבי אשר לעמיל.

בנוסף היה לאביו שיעור מיוחד עם הגאון משטעבין שהיה ידוע כחד בדרא בלימוד התורה וביראת שמים. את קשריו אלו ניצל הגאון רבי אשר לעמיל להשתעשע בלימוד התורה יחד עם הגאונים הנ"ל. פעמים רבות היה עולה לביתו של רבי שלמה

בירושלים. באותם ימים היה נהוג להישאר בחיידר עד גיל 16, ובראשות הישיבה של עץ חיים עמד הגאון רבי איסר זלמן מלצר זצוק"ל.

"הכיתה שלנו בעץ חיים", מספר הגרא"ל, "זכורה לי במיוחד. המלמד המפורסם הגאון רבי נטע פריינד לימד אותנו תורה, והכיתה הצמיחה הרבה אנשים גדולים המכונים היום כרבני קהילות וראשי ישיבות. בין השאר ניתן למנות את הגאונים רבי מרדכי אויערבאך, רק קהילת אביר יעקב בתל אביב, רבי יהושע דוד טורצ'ין רבה של קהילת 'פרושים', הרה"צ רבי נחום טברסקי - כ"ק האדמו"ר מטשרנוביל, רבי חיים שלמה רוזנטל, רבי נחום רוטשטיין - ראש ישיבת 'נור התורה' ועוד רבים וטובים".

בעת הגיעו לגיל 16 עבר הגאון רבי אשר לעמיל ללמוד בישיבת מיר, שם שקד על תלמודו ביגיעה רבה והרבה להעמיק בידיעת התורה בעיון. את תורתו למד מרבו הגאון האדיר רבי חיים שמואלביץ זצוק"ל ראש ישיבת מיר שבאותם ימים.

"השיעורים של רבי חיים היו 'א שטיק גאונות' (חטיבה אחת של גאונות)", מתרפק הרב על זיכרונות העבר. "הוא היה נותן שש שורות של מראי מקומות ומזה בונה מערכות על גבי מערכות. היה צריך להחזיק ראש במשך כל השיעור בכדי להבין את המהלך הנכון.

חיי המופלאים של רבי דוד בהר"ן זצוק"ל מהווים אבן דרך יסודית לרבים מבני הקהילות המשייכים את עצמם למסגרת הירושלמית. בעיקרו היה רבי דוד מתנגד אך שלשה חתנים חסידים היו לו: רבי אברהם הערש הכהן אביו של מורנו הרב שהיה חסיד חב"ד, הגאון רבי יצחק פלקסר שהיה חסיד גור, והגאון רבי דוד אפל, שהיה חסיד ויזניץ

להפיץ את אור התורה והחסידות. הגה"ח רבי אברהם הערש הכהן זצ"ל, אביו של הגרא"ל, אצל הרבי

שלוש הוראות בקודש פנימה. הגרא"ל כילד בבית מדרשו של הרבי מליובאוויטש זי"ע

לאנשים שמתלבטים ומחפשים את התשובה הברורה והפסוקה.

מה פשר ההנהגה של הרב לקבל בכל שעות היממה? שאלנו. רב אינו יכול לדרוש לעצמו מנוחה ופרטיות?

הגאון רבי אשר לעמיל הכהן: "ההגדרה של רב היא שעליו להיות נגיש לשואלים בכל עת. אצלי זה אמנם אנשים רבים ושאלות רבות, אבל אצל אותו אחד שבא לשאול את השאלה - עבורו זה עולם יחיד. מגיע לו שנתייחס במלוא הכבוד הראוי גם בשעות לא שעות. הרי לא סתם הוא פונה בשעות כאלו, כנראה שהדבר דחוף לו".

כהורים בשערה

בהירותו העמוקה והיכרותו המופלאה עם צרכי הציבור וענייני העולם מביאה אותנו לנצל את שעת הכושר ולבקש את הדרכתו במספר שאלות הנוגעות לתושבי העיר. הרב כדרכו משיב בחביבות ובסבר פנים יפות, אך כאמור, בסופו של דבר משיב דבר הלכה פסוקה ומפורשת ללא כחל ושרק.

שפת היידיש ידועה כשפה בה השתמשו יהודי אירופה לאורך הדורות, ובירושלים של פעם זוהי הייתה השפה העיקרית בהם השתמשו גדולי האדמו"רים וראשי הישיבות. בשנים האחרונות השתנתה המגמה וישנם תלמודי תורה שפועלים בצורה מיוחדת בכדי להחזיר את שפת האידיש.

כמה צריך להתעקש שהילדים ילמדו את שפת האידיש?

הגרא"ל כהן: "ישנם הרבה שיחות קודש, אמרי מוסר ודברי תורה שנאמרו בשפת היידיש, וכאשר מבקשים להגות בדברי קודשם של גדולי ישראל - אין תחליף לשמיעה מן המקור. על כן מאוד מומלץ להכיר את שפת האידיש. אך אנו צריכים להכיר במציאות: האימהות כיום למדו בבית יעקב שם מלמדים בעברית וקשה מאוד להנחיל לילדים את השפה כאשר האימא בבית, שהיא נמצאת בעיקר עם הילדים - איננה דוברת את השפה. אני סבור כי למרות חשיבותה של השפה - אין צורך להכביד על הילדים יותר מידי. מי שזה מתאפשר לו? אשריו וטוב לו".

בעירנו, הודות ליד הקלה של הרשות המקומית במתן היתרי הרחבה - נפוצים מאוד סכסוכי שכנים. דייר בקומה עליונה שרוצה לבנות לעצמו על גג משותף - האם חובה עליו לשלם לשאר הדיירים עבור שימוש בגג?

"בוודאי ובוודאי" משיב הרב. "איני יודע מה גורם לאנשים לחשוב שמותר להם להשתמש בשטח שאינו שלהם, ללא רשות השכנים. ישנם אנשים שמגיעים אלי לפני פסח ושואלים שאלות על גבי שאלות בדיני חמץ, ולפתע, כשזה מגיע להלכות שכנים - הם בטוחים שהם יודעים הכל. פתאום הם מדברים על 'צרות עין' ושאר תירוצים. הרי לא יתכן שיבוא אדם ויגנוב ממישהו חפץ, ולאחר שהגנב יודע על

ולא הבין איך יוכל לקיים את דברי הרבי, אך סמך על ברכת רבו שבוודאי תעשה פירות. למרבה פליאתו, מיד כשחזר לארץ פנו אליו בהצעה מישיבת קמניץ המפורסמת ללמד בישיבה גמרא והלכה, ובכך קיים את הוראתו הראשונה של הרבי להתעסק בהוראה. בכך לא תם העניין: תקופה קצרה לאחר מכן התבקש רבי אשר לעמיל למסור שיעורים בישיבת 'תורת אמת' וכך, תקופה של שנים עשר שנים כיהן כראש ישיבת 'תורת אמת'. בכך קיים את הוראתו השנייה של הרבי למסור שיעורים.

בשנת תשנ"ג התבקש רבי אשר לעמיל לעבור לגור בעיר החדשה ביתר עילית ולכהן כאחד מרבניה, ובכך זכה לקיים את הוראתו השלישית של רבו.

"ביתר הייתה בנויה אז רק עד סוף רחוב אלעזר המודעי, ובאותם ימים עדיין לא היה רב בעיר", נזכר הרב. יצוין כי הגאב"ד הגאון הגדול רבי דוד צבי אורדנטליך שליט"א כבר כיהן כרב העיר, אך הוא עדיין לא התגורר בה אלא הגיע אליה מספר פעמים בשבוע. כך אירע, שבשבתות ובימי דפגרא, שבהם נבצר מרב העיר לשהות בביתר - השאלות ההלכתיות זרמו למעונו של הגרא"ל כהן שהפך להיות תל תלפיות להוראה, ולמוקד שכל אנשי העיר מריצים אליו את שאלותיהם בדבר השם זו הלכה.

דלת הבית לא הפסיקה לנוע על צירה לא ביום ולא בלילה. עד היום ידוע הדבר לפלא, כי שעות קבלת הקהל בבית הרב הם המלצה בלבד, ולמעשה הרב מקבל בכל שעות היום והלילה. גם במהלך השיחה שקיימנו עם מורינו הרב נוכחנו לראות שלשה קווי טלפון שבהם הוא עונה במשך כל שעות היום. הרב הוא אחד הרבנים המבוקשים והנגישים שבדור, ובכל רגע נתון מצלצל אחד משלושה קווי הטלפון המסייעים לו לעמוד לימין שואלי הלכה.

השיחות שנכנסות לרב מגוונות. כאן הוא מורה הוא הלכה בעניין מסובך, וכאן מיעץ הוא עצות פרקטיות להתמודדויות שונות. טלפונים רבים עושה הרב לעסקנים שונים בכדי לעזור ולסייע ככל האפשר לכל הנוזקים לעזרה. סגנון תשובותיו הנחץ ופסיקותיו הנהירות מסייעים במקרים רבים

הקטן בעת היחידות ואמר לו ללכת להביא את זה במהירות לילד הקטן, כדי לא יבכה. זו עוד דוגמא אחת מיני רבות לאהבת ישראל שפיעמה בליבו של הרועה הגדול. אגב, המוצץ נשמר לאורך שנים כזיכרון לאירוע מרגש ומפעים של אהבת ישראל".

הגאון רבי אשר לעמיל נקשר בעבותות של קדושה וחסידות לרבו הגדול. במהלך השיחה מראה לנו הרב ספר תהילים ישן, אשר ניכר כי דפיו ספוגים בתפילות ובדמעות. "בספר התהילים הזה", מספר בהתרגשות הגרא"ל, "התפלל הרבי. לרבי מליבאוויטש היה מנהג לצאת בימי שני וחמישי מחדרו בכדי לשמוע קריאת התורה. לאחר מכן, בשעה שהקהל אמר 'אשרי ובא לציון', הרבי היה פותח ספר תהילים ואומר מספר פרקים מתוכו עד להחזרת ספר התורה להיכל. בצעירותי קניתי ספר תהילים וחיכיתי לשעת הכושר. כשזו הגיעה, הנחתי את ספר התהילים על בימת התפילה של הרבי. התרגשתי לראות את הרבי פותח בידי הקדושות את ספר התהילים וקורא מתוכם בידיו תהילים. לאחר שנכנס הרבי לחדרו, לקחתי את הספר ומאז הוא איתי בכל מקום. כלל יום אני מקפיד לקרוא מתוכו את הפרקים היומיים".

הרב מוציא מכיסו את תעודת הוזהר האישית, ושולף מכיס התעודה את מכתבו של הרבי לאביו לכבוד הבר מצווה של הבן, רבי אשר לעמיל. במכתב קודשו כותב הרבי: "יו"ד סיון תשט"ו, ברוקלין. הרה"ח נו"נ מוה"ר אברהם צבי שי' הכהן, שלום וברכה. לאחר שתיקתו הארוכה - נעם לי לקבל מכתבו מד' סיון... להתחלת הנחת תפילין של בנם אשר לעמיל הכהן שי'. הנה יה"ר שיהי' בשעה טובה ומוצלחת, ויקום בו האמור בתוכן עניין התפילין כמבואר בשו"ע ובתניא ריש פרק מ"א...".

לימים פורסם המכתב בסדרת 'אגרות קודש', שבה מלוקטים מאות אלפי מכתביו של האדמו"ר ליהודים ברחבי תבל.

אבן שואבת

בחזרה לדברי הרבי באותה יחידות שבה הורה להגרא"ל כהן להתעסק בהוראה, במסירת שיעורים וברבנות. רבי אשר לעמיל היה אז עדיין אברך צעיר,

נפשי אשא. ספר התהילים שקרא בו הרבי

מזכרת קודש. מכתב האדמו"ר מליבאוויטש לבר המצווה של הגרא"ל

שתכליתו להסדיר את היציאה לשנת הקבוצה בכפוף לחתימה על שירות מקוצר בתפקיד הלכתי לאחר הנישואין.
האם יש התר להתגייס לתפקידים אלו לאחר הנישואין?

”חס ושלום!“, מזדעק הרב. ”בעיית היציאה לשנת הקבוצה“ (ישיבת חב”ד בברוקלין - י”ס) קיימת מאז ומתמיד בדרגה זו או אחרת, ואף פעם לא חשבו להתיר נושא מורכב שכזה. אין שום היתר להתגייס לצבא, ואני לא מבין איך אפשר לערוך הסכם כזה, שנוגד בבירור את דעתו הבהירה של הרבי מליובאוויטש ושל כל גדולי ישראל. גם בתקופתי היו 12 שנים שבהן שא יכלו לצאת לקבוצה, ונשארנו בארץ בשביל לסדר את הדיחוי. זהו כרגע המצב וצריך להתמודד איתו. לפלא גדול הוא שיש מי שנותנים לבחור להפסיד את כל עולמו ועתידו הרוחני בשביל יציאה לשנת קבוצה.”

לסיים, ביקשנו מהרב דברי חיזוק לחג הקרב ובא.
”עכשיו עברנו את ראש השנה שבו הכתרנו מחדש את מלך מלכי המלכים עלינו. אמירת המלכויות ותקיעת השופר הם מעמד ההכתרה של המלך. בחג הסוכות ושמחת תורה אנו מצווים לשמוח על שזכינו להיות בני מלכים - בניו של מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא, ועל ידי שמחה אמיתית - המלך משפיע את אוצרו הטוב עלינו בשפע ברכה והצלחה.”

מחשבים ומכשירים טכנולוגיים. מתי ואיך מותר לעשות שימוש בהם?

הגרא"ל כהן: ”כבר הורו גדולי ישראל כי האינטרנט הוא כלי טמא ואין להתקרב אליו כלל וכלל. ב”ה אכשר דרא, וקיימות בימינו חסימות איכותיות בצורה שתסנן את כל הזוהמה מסביב ותשאיר רק את הנצרך עבור מי שרבותיו התירו לו להשתמש בכלי טכנולוגי לצורך פרנסתו. אי אפשר להתכחש שאנו נמצאים בתקופה מתקדמת מבחינה טכנולוגית. אתם רואים את כל הספרים האלו בחדריי?“, אומר הרב ומצביע לעבר ארונות הספרים המתפקעים בחדר לימודו. ”אני משתמש איתם רק בשבת קודש. בשאר ימות השבוע אני לומד מתוך 'אוצר החכמה' ועוד ארבע תכנות הכוללות כמעט את כל הספרים התורניים הקיימים בעולם. זוהי ברכה עצומה. אך את זאת אפשר לעשות בתנאי שנעשית חסימה אמיתית ואיכותית, ללא פשרות, כזו המקובלת על גדולי ישראל ושליחיהם לעניינים אלו.

”מי שמשתמש במכשיר שאינו חסום“, אומר הרב, ”הוא בבחינת רשע, כמו שנכתב בגמרא: 'אי איכא דרכא אחרינא - איקרי רשע'. אין שום היתר בעולם לעבור על איסור דאורייתא לצורכי פרנסה. צריך לזכור שהמחזיק מכשיר שאינו כשר עובר על לאו דאורייתא של 'ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם'. כמו שלא נאמר שמותר לגנוב בשביל צורכי פרנסה, כך אסור להשתמש במכשיר שאינו מסונן לצורך פרנסה.”

האם יש עניין מיוחד ללמוד חסידות בנוסף ללימודי הגמרא וההלכות?

”במכתב ששלח לי פעם הרבי הוא כתב: 'ללמוד חסידות בהתמדה ובשקידה, בחיות ובהתלהבות'. כיום נהוג ללמוד חסידות שעה בבוקר, לפני הלימוד, ושעה בערב, לאחר הלימוד. מציאות רבת שנים מוכיחה כי לימוד החסידות הצליח להחזיק את היהודים באמונתם במצבים הכי קשים - הן מבחינה גשמית והן מבחינה רוחנית. אם אלו יהודי רוסיה מברית המועצות שבערו בלהט אש האמונה בזכות לימוד החסידות.

”כיום“ ממשך הרב, ”השליחים של חסידי חב”ד שורדים במקומות הכי נידחים כמו לדוגמא בני שושה בקזחסטן בשליחות קודש ומקרב ליבות ישראל לאבינו שבשמיים. במקום נידח שכזה אי אפשר לשאוב כוחות רוחניים אלא על ידי לימוד חסידות והכרת פנימיות התורה.”

גיוס? אין שום היתר

בשנים האחרונות צפה ועלתה גזירת הגיוס המרחפת מעל לראשם של בחורים הלומדים בישיבות הקדושות. אחד המקומות שבהם התעוררה הבעיה במיוחד הם ישיבות חב”ד (תומכי תמימים), שבהן נהוג לנסוע לאחר שיעור ג' לשנת לימודים בישיבה הגדולה בברוקלין המתקיימת בבית המדרש של האדמו”ר צוק”ל. כיוון שבחור ישיבה המקבל דיחוי רגיל משלטונות הצבא מוגבל ביציאתו לחו”ל לזמן ממושך - היו עסקנים שהובילו הסכם עם הצבא

לדיוק במסורת אבות. הגרא"ל ברית מילה

הגניבה יטען הגנב להגנתו כי מדובר בצרות עין...
”ההלכות בשולחן ערוך כתובות בצורה ברורה“, אומר הרב, ”ועבור זה בדיוק קיימים רבנים ובית הוראה. אם על פי הלכה מי שבונה על הגג צריך לשלם לשכנים - אני לא רואה שום אפשרות להקל. אנשים נוטים לומר כי שכנים זה 'החלק החמישי של השולחן ערוך', החלק של יחס אנושי; אבל אני אומר - זה החלק הרביעי, החלק של חושן משפט. אלו הלכות בסיסיות שאינן נופלות בחומרתן מהלכות שב'יורה דעה'.”

בקבוקים ולבבות שבורים

כשעולה לשולחן נושא הנוער הנושר בביתר - ארשת עגומה מצטיירת על פני הרב.

כאשר אנו מציגים את שאלתנו בעניין, הרב פותח את סגור ליבו וקמתנה את כאבו על המצב כיום. ”בכל שבת בלילה אני יוצא מהבית ורואה שבירי זכוכית של בקבוקים על הרצפה. אלו לא בקבוקים שבורים אלא לבבות שבורים! אלו ילדים ונערים שמעולם לא קיבלו מילה טובה או מחמאה על החלקים הטובים בהתנהגותם, וכך הגיעו לאן שהגיעו. האפשרות היחידה להתמודד עם הנגע הזה הוא במילים טובות, ורק על ידי קירבה ואהבה.”

הרב נאנח ואומר: ”אלו דברים שהיו בכל השנים. גם בצעירותי אני זוכר קרוב משפחה שלא עלינו ירד מהדרך בצעירותו. כשסיפרו זאת לאביו נפל והתעלף, אך כשהגיע למקום מגוריו של הבן חיבקו וקירבו ונתן לו את ההרגשה הטובה ביותר בעולם, ואכן בסוף הוא חזר לכור מחצבתו.”

במקרה של ירידה של בחור מהדרך רח”ל האם עדיף להשאיר אותו בבית או להרחיק אותו?

”בשום פנים ואופן לא להרחיק אותו! זה גורם נזק בל ישוער. רק לקרב ולקרב, להשפיע חום ואהבה וכן יחזור ליבו של הבן למוטב. הרי הקדוש ברוך הוא בוחר בנו גם אם אנו לא מתנהגים כראוי, אז מי אנחנו שנבחר להרחיק את בניו של הקב”ה. ישנה ערבות של כלל ישראל האחד כלפי רעהו, כמו שאומרים חז”ל: 'כל ישראל ערבים זה לזה'. ככל שהקשר המשפחתי קרוב יותר - הערבות חשובה יותר. וכמו שיש את המושג של לקרב את הרחוקים אל דרך התורה - כך יש מצווה חשובה וגדולה עשרת מונים לקרב את הקרובים אלינו שנתרחקו מהדרך.

כיום חלק גדול מעבודות הפרנסה נעשה באמצעות

איני יודע מה נכנס לאנשים היום בראש שהם חושבים שמותר להם להשתמש בשטח שאינו שלהם ללא רשות האחרים, ישנם אנשים שמגיעים אלי לפני פסח ושואלים שאלות על גבי שאלות מה מותר ומה אסור וכל המסתעף ולפתע בהלכות שכנים הם בטוחים שהבנתם נהירה

